

آزمایش مدل رابطه التزام تحصیلی با اهمال کاری تحصیلی، غیبت از مدرسه و عملکرد تحصیلی از طریق نقش میانجیگری پایداری تحصیلی در دانش آموزان

Examining the Relationship between Academic Engagement with Academic Procrastination, School Absenteeism and Academic Performance with Mediating Role of Academic Buoyancy in Students

Vali Piri, PhD Student

Manijhe Shehni-Yailagh, PhD

Askar Atash-Afroz, PhD

ولی پیری^۱

منیجه شهنی ییلاق^۲

عسکر آتش افروز^۳

Abstract

The objective of the current study is evaluating the precedent model (academic engagement) and the consequences (academic procrastination, absenteeism and academic performance) of academic buoyancy in high school students in Ilam province. This inquiry is a correlational study that with regards to the nature of the research and its objectives, the structural equation modeling method is used. The statistical population includes all 11th grade high school students in Ilam province and the research sample includes 625 subjects selected as cluster sampling. Data were collected using the Rio and Tseng (2011) Student Engagement Questionnaire, Martin & Marsh (2008) and Solomon & Roth Bloom (1984) academic procrastination questionnaires. Structural equation modeling was used to calculate the results. The model indices showed that the model is data fit. The results indicated that there is a direct positive and significant relationship between academic buoyancy and academic performance, academic engagement and academic buoyancy. There is also a direct negative and significant relationship between academic buoyancy and academic procrastination and students' absence from school, school absenteeism and academic performance. academic procrastination and academic performance. Other results of the study are that there is an indirect negative relationship between academic engagement and academic procrastination and absenteeism through academic mediation, and a positive and significant indirect relationship between academic achievement and academic performance through students' academic performance through academic procrastination. Also, absenteeism from school has a significant indirect relationship.

Keywords: Academic Engagement, Academic Procrastination, Absenteeism, Academic Performance, Academic Buoyancy

چکیده

پژوهش حاضر با هدف آزمایش مدل رابطه التزام تحصیلی و اهمال کاری تحصیلی، غیبت از مدرسه و عملکرد تحصیلی با میانجیگری پایداری تحصیلی در دانش آموزان دوره متوسطه دوم استان ایلام انجام گرفت. روش پژوهش از نوع همبستگی و جامعه آماری شامل کلیه دانش آموزان پایه یازدهم مقطع متوسطه استان ایلام بود. نمونه تحقیق شامل ۶۲۵ نفر بود که با روش خوشه‌ای انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از پرسش‌نامه‌های التزام تحصیلی ریو و تسنگ (۲۰۱۱)، پایداری تحصیلی مارتین و مارش (۲۰۰۸) و اهمال کاری تحصیلی سولومون و راث بلوم (۱۹۸۴) جمع‌آوری شد. برای محاسبه نتایج از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. شاخص‌های مدل نشان داد که مدل برازنده داده‌هاست. نتایج نشان داد که بین التزام تحصیلی با پایداری تحصیلی، پایداری تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموران رابطه مستقیم مثبت و معناداری وجود دارد. بین پایداری تحصیلی با اهمال کاری تحصیلی و غیبت از مدرسه دانش‌آموزان و اهمال کاری تحصیلی با عملکرد تحصیلی و غیبت از مدرسه با عملکرد تحصیلی رابطه مستقیم منفی و معناداری وجود دارد. بین التزام تحصیلی با اهمال کاری تحصیلی و غیبت از مدرسه با میانجیگری پایداری تحصیلی رابطه غیرمستقیم منفی و معناداری وجود دارد. همچنین بین پایداری تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان از طریق اهمال کاری تحصیلی و غیبت از مدرسه رابطه چندگانه غیرمستقیم معنادار وجود دارد. نتایج حاکی از تأیید نقش میانجیگری پایداری تحصیلی بین التزام تحصیلی با غیبت از مدرسه، اهمال کاری تحصیلی و عملکرد تحصیلی است.

واژه‌های کلیدی: التزام تحصیلی، پایداری تحصیلی، اهمال کاری تحصیلی، غیبت از مدرسه و عملکرد تحصیلی

دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۴/۱۹ تصویب نهایی: ۱۴۰۱/۹/۲۷

۱ و ۳. گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.

۲. گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران (نویسنده مسئول)

● مقدمه

نتایج علمی و تأثیر پیشرفت‌های علمی در تمام ابعاد زندگی انسان امروزی با وجود تغییر و تحولات سریع و چالش‌های جدی که انسان با آنها روبه‌رو است، بیش از هر وقت دیگری اهمیت پیدا کرده است. لذا برای روبه‌رو شدن با این مشکلات و چالش‌های جدی، نیاز به تعلیم و تربیت، بیش از هر زمان دیگری احساس می‌شود. آموزش و پرورش به عنوان یکی از پیچیده‌ترین نظام‌های اجتماعی با نقش سازنده در تداوم فرهنگ و تمدن بشری، سنگ بنای ابعاد مختلف توسعه در هر جامعه‌ای به حساب می‌آید. در تمام دوران، توانا ساختن نسل آینده در اداره امور خویش و جامعه یکی از دغدغه‌های اصلی جامعه بشری بوده است، که آموزش و پرورش از طریق تعلیم و تربیت، نقش اصلی در پاسخ‌گویی به این دغدغه را دارد (موسوی‌شریف و همکاران، ۱۴۰۱). بررسی عوامل تأثیرگذار بر زندگی تحصیلی و پیشرفت دانش‌آموزان که به شکل عمده در مدارس شکل می‌گیرد، از هدف‌های آموزش و پرورش هر جامعه است. فشار، چالش‌ها و سختی‌ها از واقعیت‌های زندگی روزمره تحصیلی دانش‌آموزان هستند. عوامل متعددی، عملکرد تحصیلی را تحت تأثیر قرار می‌دهند. یکی از مهمترین متغیرهای تأثیرگذار بر عملکرد تحصیلی و سازگاری مدرسه، پایداری (buoyancy) در زندگی اجتماعی و محیط مدرسه است (رحمانی و همکاران، ۲۰۲۰).

پایداری تحصیلی (academic buoyancy) به معنی توانایی دانش‌آموزان در غلبه بر چالش‌ها و موانع، از قبیل فشار امتحان، سختی تکالیف، نمره‌های پایین، رقابت، از دست دادن انگیزه و بازخوردهای منفی در ارتباط با افراد و معلمان است که به شکل معمول، در زندگی روزمره تحصیلی آنها رخ می‌دهد (آی، ۱۴۰۰). جهت‌گیری پایداری تحصیلی همسو با روان‌شناسی مثبت‌گرا به جای تمرکز بر ابعاد منفی زندگی تحصیلی دانش‌آموز بر ابعاد مثبت او تمرکز دارد و بر جنبه‌ای از توان او که قادر است بر مشکلات و چالش‌ها غلبه کند و آنها را پشت سر بگذارد تمرکز می‌کند. پایداری تحصیلی یکی از عوامل مؤثر و مهم در سازگاری دانش‌آموزان در مواجهه با چالش‌ها و مشکلات تحصیلی است. توانایی برگشت دانش‌آموز به روال عادی تحصیلی با غلبه بر چالش‌ها و مشکلات کوچک و بزرگ که گام مهمی در پیشرفت تحصیلی است، از ویژگی‌های پایداری تحصیلی است (رحمانی و همکاران، ۲۰۲۰). پایداری تحصیلی افزون بر تأثیر مستقیمی که بر برون‌دادهای تحصیلی دارد، به صورت یک متغیر واسطه‌ای بین منابع فردی، خانوادگی، اجتماعی و برون‌دادهای تحصیلی نقش دارد (مارتین و همکاران، ۲۰۱۶). بین پایداری تحصیلی با انجام تکالیف و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (مارتین و مارش، ۲۰۰۸). رحمانی و همکاران (۲۰۲۰) نشان دادند که پایداری در محیط زندگی و مدرسه با عملکرد دانش‌آموزان رابطه وجود دارد. ترس از شکست و پایداری تحصیلی پایین باعث به تعویق انداختن تکالیف در دانش‌آموزان می‌شود (شیه، ۲۰۱۶). بین عوامل اجتماعی و محیط تحصیلی دانش‌آموزان با اهمال‌کاری تحصیلی آنان رابطه وجود دارد (نورویی و همکاران، ۲۰۱۷). همچنین اسماعیلی (۱۳۹۸) نشان داد که پایداری تحصیلی پیش‌بینی‌کننده میزان اهمال‌کاری تحصیلی دانش‌آموزان است.

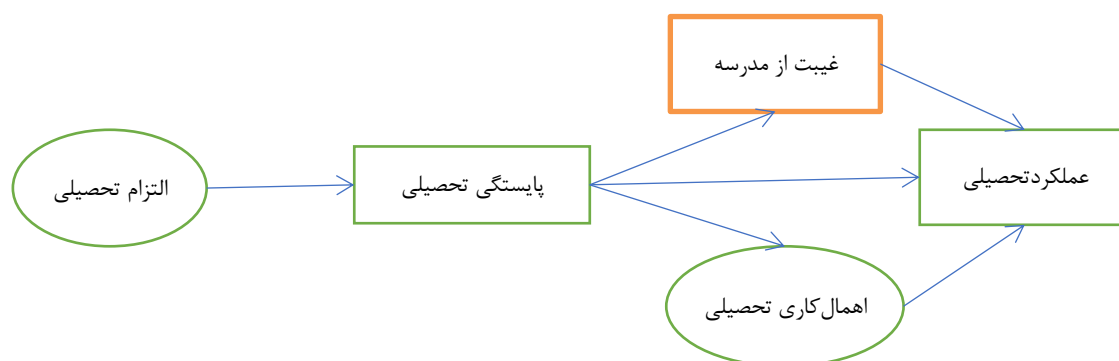
التزام تحصیلی (academic engagement) که در دهه‌های اخیر محققان به آن توجه زیادی کرده‌اند، به کیفیت تلاش دانش‌آموزان، با صرف فعالیت‌های هدفمند، در رسیدن به نتایج مطلوب آموزشی اشاره دارد (طولابی و متولی‌زاده، ۱۴۰۰). آرمستروتر و همکاران (۲۰۲۱) با توجه به شرایط محیطی و فردی دانش‌آموزان در آموزش کنونی در سطح جهانی، التزام تحصیلی را به عنوان همه رفتارهای دانش‌آموزان مرتبط با برنامه‌ریزی، مدیریت و تکمیل تحصیلات آنها تعریف می‌کنند. اسکینر (۲۰۰۳)، به نقل از همتی و همکاران (۱۳۹۷) معتقد بود که التزام تحصیلی یک سازه چندبعدی و از ابعاد التزام رفتاری، التزام عاملیت، التزام شناختی و التزام عاطفی تشکیل شده است. التزام رفتاری به تلاش، مداومت و مشارکت یادگیرنده در فعالیت‌های یادگیری، عدم غیبت از کلاس درس، انجام تکالیف درسی، کسب اعتبار و نمره‌های کافی برای فارغ‌التحصیلی اشاره دارد. التزام عاملیت به مشارکت سازنده یادگیرنده در جریان آموزشی که دریافت می‌کند، اشاره دارد. ریو (۲۰۱۱) معتقد است که التزام شناختی به انواع فرایندهای پردازشی، شامل فرایندهای شناختی و فراشناختی اطلاق می‌شود، که دانش‌آموزان برای یادگیری مورد استفاده قرار می‌دهند. التزام عاطفی به کیفیت عاطفه فرد، نظیر شور و شوق، علاقه و احساس لذت در طی فعالیت‌های علمی اشاره دارد و هر چقدر نمره کسب شده توسط دانش‌آموزان در التزام تحصیلی بالاتر باشد از

میزان پایستگی تحصیلی بالاتری برخوردار خواهند بود. بین التزام تحصیلی دانش‌آموزان با پایستگی تحصیلی و کاهش استرس تحصیلی آنان رابطه معنادار وجود دارد (آفرسین و همکاران، ۲۰۲۱).

یکی از شایع‌ترین مشکلات در سطوح مختلف تحصیلی اهمال‌کاری تحصیلی (academic procrastination) است. اهمال‌کاری تحصیلی یعنی به تعویق انداختن انجام فعالیت‌های تحصیلی و تعلل در انجام این فعالیت‌ها که به معنی تأخیر عمدی در فعالیت‌های درسی و پژوهشی است (رحیمیان بوگر و روحانی پور، ۱۳۹۴). افراد اهمال‌کار با توجه با کوتاهی کردن در انجام تکالیف درسی، کارهای ضروری خود و تکالیف تحصیلی را به تعویق می‌اندازند، که باعث ایجاد مشکلات جبران‌ناپذیر در زندگی تحصیلی آنها می‌شود (نیک‌راد، ۱۴۰۱). هسته اهمال‌کاری فرایند تصمیم‌گیری یا به تعویق انداختن است. هنگامی که تجربه فرایند منفی انجام یک کار بیشتر از مطلوبیت نتیجه مورد انتظار در حال حاضر باشد آنگاه فرد تصمیم می‌گیرد که کار را به تعویق بیندازد (زانک و تنگ، ۲۰۲۰). پژوهش‌ها رابطه منفی بین اهمال‌کاری با پیشرفت تحصیلی و همچنین رابطه مثبت اهمال‌کاری با غیبت از مدرسه، را نشان داده‌اند (اشرف‌زاده و همکاران، ۱۳۹۷). دانش‌آموزان اهمال‌کار تحصیلی بیش از بقیه دانش‌آموزان مرتکب غیبت از کلاس درس و مدرسه شده، نمره‌های پایین دریافت و ترک تحصیل می‌کنند (مالکوک و موتلو، ۲۰۱۸). بین اهمال‌کاری تحصیلی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان رابطه منفی معناداری وجود دارد (کابینی‌مقدم و همکاران، ۱۳۹۸؛ امیدیان و همکاران، ۱۳۹۴؛ گراثو، ۲۰۱۹؛ گاثو، ۲۰۲۱). گوروشیت و هن (۲۰۱۹)، معتقدند که اهمال‌کاری تحصیلی در مورد دانش‌آموزان کم سن و سال تأثیر بیشتری دارد و سطوح بالای اهمال‌کاری تحصیلی برای عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان مضرتر است.

با توجه به اینکه آموزش یکی از وظایف اصلی مدرسه بوده و معلمان اجزای کلیدی و مؤثر فرایند آموزش هستند، معلم اساسی‌ترین عامل برای ایجاد موفقیت مطلوب در تحقق هدف‌های آموزشی است که می‌تواند نقص کتاب‌های درسی و کمبود امکانات آموزشی را جبران کند، لذا از قوانین موجود در مدرسه حضور مداوم دانش‌آموز در مدرسه است. تحقیقات نشان داده‌اند که بین پایستگی تحصیلی و غیبت دانش‌آموزان از مدرسه رابطه منفی و معنادار وجود دارد، به این معنی که پایستگی تحصیلی بهتر دانش‌آموزان با کاهش غیبت از مدرسه همراه است. بنابراین، در دانش‌آموزانی که التزام و پایستگی تحصیلی پایین دارند احساس تعلق به محیط آموزشی و مدرسه ندارند و مرتکب غیبت‌های مکرر از مدرسه و کلاس درس می‌شوند (مارتین و مارش، ۲۰۰۸).

از متغیرهای مهم و اصلی در آموزش و پرورش و شاخص عمده سنجش کیفیت در آن، عملکرد تحصیلی است. عملکرد تحصیلی نشان‌دهنده میزان دستیابی به هدف‌ها و معیارهای آموزشی است. یون و همکاران (۲۰۱۸)، اعلام داشتند که، پیشرفت تحصیلی فراگیران توسط پایستگی تحصیلی پیش‌بینی می‌شود. آنها نتیجه گرفتند که آنچه به وضوح از مطالعات تحت موضوع پایستگی مشهود است، این است که ارتباط قوی بین پایستگی تحصیلی با یادگیری تحصیلی وجود دارد. همچنین، رحمانی و همکاران (۲۰۲۰)، در تحقیقی نشان دادند که پایستگی تحصیلی در محیط زندگی و مدرسه، با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان رابطه دارد. با توجه به تحقیقات انجام شده، رابطه ساده بین متغیرهای تحقیق حاضر در پژوهش‌های مختلف تأیید شده است. لذا سؤال اصلی تحقیق حاضر این است که آیا این رابطه‌ها در مدلی تحت عنوان پیشایندها (التزام تحصیلی) و پیامدهای (اهمال‌کاری تحصیلی، غیبت از مدرسه و عملکرد تحصیلی) پایستگی تحصیلی تأیید می‌شوند؟

شکل ۱. مدل مفهومی تحقیق

• روش

این پژوهش از نوع همبستگی بود که در آن از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. در این روش در مرحله‌ای که تحلیل عاملی تأییدی یا الگوی اندازه‌گیری است به بررسی روایی سازه ابزار اندازه‌گیری و تبیین چگونگی متغیرهای نهان می‌پردازد و در مرحله بعد که مدل‌یابی معادلات ساختاری است، روابط علی بین متغیرها مورد بررسی قرار می‌گیرد (تقوایی‌نیا، ۱۳۹۱). برای پردازش داده‌ها از نرم‌افزار ایموس و برای محاسبه روابط چندگانه از Macro مبتنی بر Script استفاده شد. جامعه آماری شامل دانش‌آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه دوم بود که در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ در استان ایلام مشغول به تحصیل بودند. با توجه به تعداد پارامترهای مدل (کواریانس، وزن بدون عنوان، وزن ثابت و واریانس) به ازای هر پارامتر ۱۰ نفر، ۶۲۵ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند.

• ابزارها

الف. پرسشنامه پایستگی تحصیلی (Academic Buoyancy Questionnaire): پرسشنامه پایستگی تحصیلی توسط مارتین و مارش (۲۰۰۸) ساخته شده و ۶ ماده دارد که بر اساس یک مقیاس ۵ درجه‌ای از نوع لیکرت (کاملاً موافقم نمره ۵، تاحدی موافقم نمره ۴، نظری ندارم نمره ۳، تاحدی مخالفم نمره ۲ و کاملاً مخالفم نمره ۱) قرار دارد. حداکثر نمره ۳۰ و حداقل نمره ۶ است. هر چقدر نمره بیشتر باشد میزان پایستگی تحصیلی بیشتر است. ضریب اعتبار این مقیاس توسط مارتین و مارش (۲۰۰۸)، با استفاده از روش آلفای کرونباخ، ۰/۸۰ و ضرایب روایی ماده‌های آن از طریق تحلیل عاملی تأییدی به ترتیب ۰/۶۴، ۰/۶۷، ۰/۷۳، ۰/۷۵، ۰/۶۹ و ۰/۷۲، به‌دست آمده است. کریمی (۱۳۹۱) پرسشنامه پایستگی تحصیلی را ترجمه و ضریب اعتبار کل آن را از طریق آلفای کرونباخ ۰/۸۷ و ضریب روایی آن از طریق روش روایی ملاکی ۰/۷۴ گزارش کرده است. یوسفوند و همکاران، (۱۳۹۷) در تحقیقی ضریب اعتبار این مقیاس را با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۳ گزارش دادند. در این پژوهش، به‌منظور تعیین ضریب اعتبار از روش آلفای کرونباخ استفاده و ضریب اعتبار ۰/۸۶ به‌دست آمد. همچنین برای بررسی روایی پرسشنامه از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد که شاخص‌ها حاکی از برازش مدل با داده‌ها بود.

ب. مقیاس التزام تحصیلی (Academic Engagement Scale): در پژوهش حاضر به‌منظور سنجش التزام تحصیلی از مقیاس ۲۲ ماده‌ای ریو و تسنگ (۲۰۱۱) استفاده شده است. این مقیاس شامل خرده مقیاس‌های التزام عاملیت (ماده‌های ۱، ۲، ۳، ۴ و ۵)، التزام رفتاری (ماده‌های ۶، ۷، ۸، ۹ و ۱۰)، التزام عاطفی (ماده‌های ۱۱، ۱۲، ۱۳ و ۱۴)، التزام شناختی (ماده‌های ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱ و ۲۲) است. آزمودنی‌ها میزان موافقت و مخالفت خود را با هر ماده روی یک پیوستار پنج درجه‌ای از نوع لیکرت (از یک کاملاً مخالفم تا ۵ کاملاً موافقم) درجه‌بندی می‌کنند. ضرایب اعتبار این مقیاس توسط ریو و تسنگ (۲۰۱۱)، به روش آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های التزام عاطفی، رفتاری، عاملیت و شناختی به ترتیب ۰/۷۸، ۰/۹۴، ۰/۸۲ و ۰/۸۸ گزارش شده است. برای بررسی روایی خرده مقیاس‌های التزام تحصیلی، ریو و تسنگ (۲۰۱۱) از تحلیل عاملی تأییدی استفاده کردند که شاخص‌های به‌دست آمده حاکی از برازش مناسب مدل با داده‌ها است. در پژوهش همتی و همکاران (۱۳۹۷)، نیز ضرایب آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های التزام عاطفی، رفتاری، عاملیت و شناختی به ترتیب ۰/۷۶، ۰/۸۳، ۰/۸۷ و ۰/۸۴ گزارش شده است. همتی و همکاران برای بررسی روایی مقیاس التزام تحصیلی، از تحلیل عاملی تأییدی استفاده کردند که شاخص‌های به‌دست آمده حاکی از برازش مناسب مدل با داده‌ها است. در این پژوهش، به‌منظور تعیین ضریب اعتبار از روش آلفای کرونباخ استفاده و ضریب اعتبار ۰/۹۲ به‌دست آمد. همچنین برای بررسی روایی مقیاس از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد که شاخص‌ها حاکی از برازش مدل با داده‌ها بود.

ج. مقیاس اهمال‌کاری تحصیلی (Academic Procrastination Scale): مقیاس اهمال‌کاری تحصیلی توسط سولومون و راث‌بلوم (۱۹۸۴) ساخته شده است. این مقیاس دارای ۲۷ ماده است که سه مؤلفه آمادگی برای امتحان شامل ۸ ماده، آمادگی برای تکالیف شامل ۱۱ ماده و مؤلفه سوم، آمادگی برای کار عملی پایان سال تحصیلی شامل ۸ ماده را مورد بررسی قرار می‌دهد. نحوه پاسخ‌دهی به ماده‌ها به این صورت است که پاسخ‌دهندگان میزان موافقت خود را با هر ماده، با انتخاب یکی از گزینه‌های هرگز نمره ۱، به‌ندرت نمره ۲، گهگاهی نمره ۳، اکثر اوقات نمره ۴ و همیشه نمره ۵، مشخص می‌کنند. همچنین، در این مقیاس ماده‌های ۲، ۴، ۶، ۱۱،

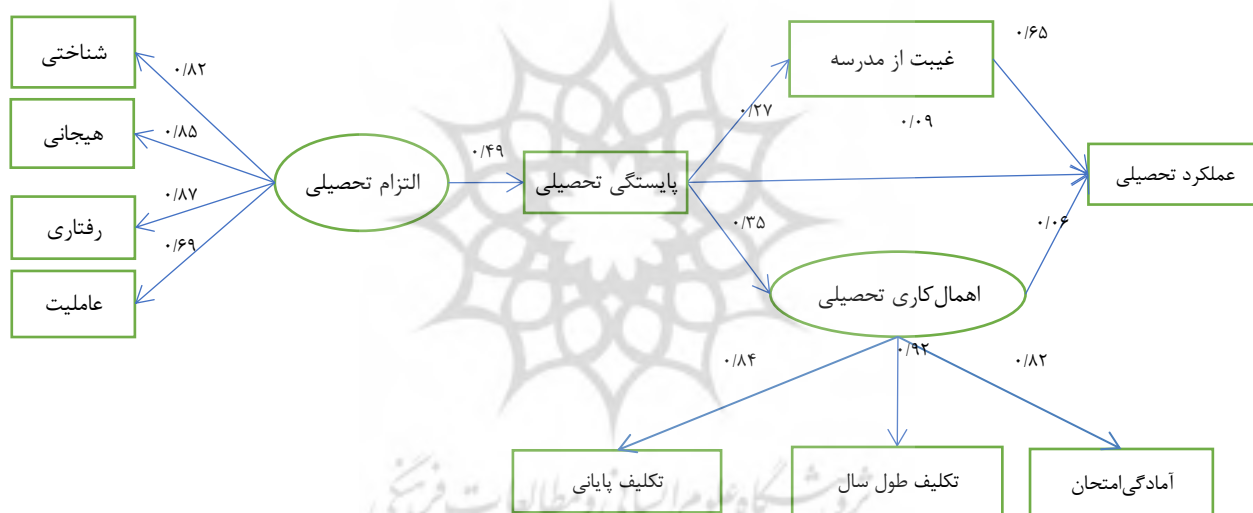
۱۳، ۱۵، ۱۶، ۲۱ و ۲۳، به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند (حسینچاری و دهقانی، ۱۳۸۷). نمایان و حسینچاری (۱۳۹۰)، ضریب اعتبار این مقیاس را به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۳ گزارش دادند. مطیعی و همکاران (۱۳۹۱)، نیز در پژوهشی ضریب اعتبار این مقیاس را به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۶ گزارش دادند که یافته‌ها بیانگر اعتبار مطلوب این مقیاس است. در این پژوهش، به منظور تعیین ضریب اعتبار از روش آلفای کرونباخ استفاده و ضریب اعتبار ۰/۸۷ به دست آمد. همچنین برای بررسی روایی مقیاس از تحلیل عامل تأییدی استفاده شد که شاخص‌ها حاکی از برازش مدل با داده‌ها بود.

د. غیبت از مدرسه: برای محاسبه غیبت از مدرسه تعداد روزهای غیبت از مدرسه که دانش‌آموز در نیم‌سال اول تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ مرتکب غیبت شده و در مدرسه حضور نیافته محاسبه گردید.

ه. عملکرد تحصیلی: برای عملکرد تحصیلی معدل پایانی نیم‌سال اول تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ دانش‌آموزان محاسبه گردید.

• یافته‌ها

به منظور تبیین الگوی ارتباطی بین التزام تحصیلی و اهمال‌کاری تحصیلی، غیبت از مدرسه و عملکرد تحصیلی با میانجیگری پایستگی تحصیلی از روش الگویابی معادلات ساختاری استفاده شد. شکل ۲ الگوی آزمون شده پژوهش با ضرایب استاندارد را نشان می‌دهد. در این الگو بارهای عاملی، ضرایب مسیر و واریانس تبیین شده متغیر توسط سایر متغیرها ذکر شده که شرح آن در جدول‌های ذیل ارائه شده است.

شکل ۲. مدل پژوهش و ضرایب مربوط

در جدول شماره ۱ همه شاخص‌ها نشان از برازندگی مدل به شکل مطلوب دارد. شاخص‌های مورد نظر در مدل همگی در دامنه مطلوب قرار دارند و به خوبی برازش مدل را نشان می‌دهند.

جدول ۱. شاخص‌های برازندگی مدل

شاخص	RMSEA	CFI	TLI	IFI	NFI	AGFI	GFI	CMIN/DF	Df	CMIN
شاخص‌های مدل	۰/۰۳	۰/۹۹	۰/۹۸	۰/۹۹	۰/۹۸	۰/۹۶	۰/۹۸	۱/۸۷	۳۱	۵۸/۱۳

جدول ۲ مسیرهای مستقیم مدل را نشان می‌دهد. همچنان که در جدول مشاهده می‌شود بین التزام تحصیلی دانش‌آموزان و پایستگی تحصیلی آنان (ضریب غیراستاندارد = ۰/۴۷؛ ضریب استاندارد ۰/۴۹؛ انحراف معیار ۰/۰۴۲؛ نسبت بحرانی ۱۱/۲۱ و سطح معنادار ۰/۰۰۱)، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. بین پایستگی تحصیلی دانش‌آموزان و میزان غیبت از مدرسه آنان (ضریب غیراستاندارد -۰/۱۰؛ ضریب استاندارد -۰/۲۷؛ انحراف معیار ۰/۰۱۴؛ نسبت بحرانی -۶/۹۳ و سطح معناداری ۰/۰۰۱)، رابطه منفی و معناداری وجود دارد. بین پایستگی تحصیلی دانش‌آموزان با اهمال‌کاری تحصیلی آنان (ضریب غیراستاندارد ۰/۴۳؛ رابطه منفی و معناداری وجود دارد. بین پایستگی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان (ضریب غیراستاندارد ۰/۰۵؛ ضریب استاندارد ۰/۰۹؛ انحراف معیار ۰/۰۱۹؛ نسبت بحرانی ۲/۹۳ و سطح معناداری ۰/۰۰۳)، رابطه مثبت معناداری وجود دارد. بین اهمال‌کاری تحصیلی با عملکرد تحصیلی

دانش‌آموزان (ضریب غیراستاندارد ۰/۰۳-؛ ضریب استاندارد ۰/۰۶-؛ انحراف معیار ۰/۰۱۵؛ نسبت بحرانی ۱/۸۳- و سطح معناداری ۰/۰۶)، رابطه منفی وجود دارد که این رابطه از لحاظ آماری معنادار نیست. همچنین، بین غیبت از مدرسه و عملکرد تحصیلی (ضریب غیراستاندارد ۰/۹۲-؛ ضریب استاندارد ۰/۶۵-؛ انحراف معیار ۰/۰۴؛ نسبت بحرانی ۲۱/۲۶- و سطح معناداری ۰/۰۶)، رابطه منفی معنادار وجود دارد.

جدول ۲. ضرایب مستقیم مدل در همه مسیرهای موجود در مدل

مسیرهای مستقیم مدل	ضریب استاندارد	ضریب غیراستاندارد	انحراف معیار	نسبت بحرانی	سطح معناداری
التزام تحصیلی به پایستگی تحصیل	۰/۴۷	۰/۴۹	۰/۰۴۲	۱۱/۲۱	۰/۰۰۱
پایستگی تحصیلی به غیبت از مدرسه	-۰/۱۰	-۰/۲۷	۰/۰۱۴	-۶/۹۳	۰/۰۰۱
پایستگی تحصیلی به اهمال کاری تحصیلی	-۰/۴۳	-۰/۳۵	-۰/۰۵۰	-۸/۵۷	۰/۰۰۱
پایستگی تحصیلی به عملکرد تحصیلی	۰/۰۵	۰/۰۹	۰/۰۱۹	۲/۹۳	۰/۰۰۳
اهمال کاری تحصیلی به عملکرد تحصیلی	-۰/۰۳	-۰/۰۶	۰/۰۱۵	-۱/۸۳	۰/۰۶
غیبت از مدرسه به عملکرد تحصیلی	-۰/۹۲	-۰/۶۵	۰/۰۴	-۲۱/۲۶	۰/۰۰۱

جدول ۳ اثرات غیرمستقیم متغیرها را نشان می‌دهد. همچنان که در جدول مشاهده می‌شود بین التزام تحصیلی دانش‌آموزان با عملکرد تحصیلی آنان از طریق پایستگی تحصیلی (اثر غیرمستقیم ۰/۰۸؛ حد پایین ۰/۰۵؛ حد بالا ۰/۱۰ و سطح معناداری ۰/۰۰۱) رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. بین التزام تحصیلی و غیبت از مدرسه دانش‌آموزان از طریق پایستگی تحصیلی آنان (اثر غیرمستقیم ۰/۰۴-؛ حد پایین ۰/۶۵-؛ حد بالا ۰/۰۳- و سطح معناداری ۰/۰۰۱) رابطه منفی معناداری وجود دارد. بین التزام تحصیلی با اهمال کاری تحصیلی دانش‌آموزان از طریق پایستگی تحصیلی (اثر غیرمستقیم ۰/۲۰-؛ حد پایین ۰/۲۶-؛ حد بالا ۰/۱۵- و سطح معناداری ۰/۰۰۱) رابطه منفی معناداری وجود دارد.

جدول ۳. اثرات غیرمستقیم

اثر غیرمستقیم	حد پایین	حد بالا	سطح معناداری
التزام تحصیلی به عملکرد تحصیلی از طریق پایستگی تحصیلی	۰/۰۸	۰/۰۵	۰/۰۰۱
التزام تحصیلی به غیبت از مدرسه از طریق پایستگی تحصیلی	-۰/۰۴	-۰/۶۵	۰/۰۰۱
التزام تحصیلی به اهمال کاری تحصیلی از طریق پایستگی تحصیلی	-۰/۲۰	-۰/۲۶	۰/۰۰۱

همچنان که داده‌های جدول شماره ۴ نشان می‌دهد بین پایستگی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان از طریق اهمال کاری تحصیلی و غیبت از مدرسه رابطه غیرمستقیم چندگانه معناداری وجود دارد.

جدول ۴. ضرایب غیرمستقیم چندگانه با استفاده از Macro مبتنی بر Script

Data	boot	Bias	sE	z	P
پایستگی تحصیلی به عملکرد تحصیلی از طریق اهمال کاری تحصیلی	۰/۱۱	۰/۰۲	۰/۰۱	۶/۸۳	۰/۰۱

• بحث

پژوهش حاضر با هدف مدل رابطه التزام تحصیلی با عملکرد تحصیلی، اهمال کاری تحصیلی و غیبت از مدرسه با نقش واسطه‌ای پایستگی تحصیلی انجام شد. نتایج نشان داد که همه شاخص‌های برازندگی پس از انجام اصلاحات در دامنه مطلوب قرار دارند؛ بنابراین مدل مفروض با داده‌های جامعه برازندگی مطلوبی داشت. نتایج به دست آمده با نتایج تحقیق شریف موسوی (۱۳۹۳) که نشان داد بین التزام تحصیلی دانش‌آموزان و پایستگی تحصیلی آنان رابطه مثبت معناداری وجود دارد همسو است به این معنا که دانش‌آموزانی که نمره التزام تحصیلی آنان بالا بود عملکرد تحصیلی بهتری نسبت به دانش‌آموزان با نمره التزام تحصیلی پایین داشتند. همچنین با نتایج آفرسین، جاروینن و پیلاج (۲۰۲۱) که نشان دادند التزام تحصیلی بالا پیش‌بینی‌کننده عملکرد تحصیلی بالای دانش‌آموزان و التزام تحصیلی پایین دانش‌آموزان پیش‌بینی‌کننده عملکرد تحصیلی پایین آنان است، همسو می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان گفت التزام تحصیلی

دانش‌آموزان پیش‌بینی‌کننده پایستگی تحصیلی آنها است. همچنین، می‌توان اظهار داشت که دانش‌آموزان با التزام تحصیلی بالا در زندگی تحصیلی از پایستگی تحصیلی بالایی نیز برخوردار هستند و التزام تحصیلی (التزام عاملیت، التزام رفتاری، التزام هیجانی و التزام شناختی) دانش‌آموزان را برای مقابله با چالش‌های تحصیلی تقویت می‌کند و دانش‌آموزان با التزام تحصیلی بالا نسبت به دانش‌آموزان با التزام تحصیلی پایین در زندگی تحصیلی سرزنده‌تر و پایسته‌تر، هستند.

همچنین نتایج تحقیق حاضر نشان داد که بین پایستگی تحصیلی دانش‌آموزان با اهمال‌کاری تحصیلی آنان رابطه منفی معناداری وجود دارد. به این معنی که دانش‌آموزانی که از پایستگی تحصیلی بالایی برخوردار هستند، اهمال‌کاری تحصیلی آنان پایین بوده و انجام تکالیف تحصیلی را به تعویق نمی‌اندارند. نتایج با تحقیقات اسماعیلی (۱۳۹۸) که نشان داد بین پایستگی تحصیلی دانش‌آموزان و اهمال‌کاری تحصیلی آنان رابطه منفی و معناداری وجود دارد و دانش‌آموزان اهمال‌کار تحصیلی که انجام تکالیف تحصیلی را به تعویق می‌اندازند و یا به روزهای پایانی موكول می‌کنند از پایستگی تحصیلی پایین‌تری نسبت به سایر دانش‌آموزان برخوردار هستند و نتایج شیه (۲۰۱۶) که نشان می‌داد پایستگی تحصیلی دانش‌آموزان با اهمال‌کاری تحصیلی آنان رابطه منفی و معناداری دارد، همسو بوده و نتایج این تحقیقات را تأیید می‌کند. در تبیین این یافته می‌توان گفت که پایستگی تحصیلی دانش‌آموزان و توان بالای آنها در غلبه بر مشکلات و چالش‌های روزمره تحصیلی می‌تواند اهمال‌کاری تحصیلی آنها را کاهش داده و باعث انجام تکالیف در زمان تعیین شده توسط دانش‌آموزان شود. همچنین، پایستگی تحصیلی پایین دانش‌آموزان باعث به تعویق انداختن انجام تکالیف درسی شده و دانش‌آموزانی که التزام تحصیلی پایین دارند، بیشتر از دانش‌آموزان با التزام تحصیلی بالا، در انجام تکالیف، اهمال‌کاری نشان می‌دهند. لذا پایستگی تحصیلی پیش‌بینی‌کننده اهمال‌کاری تحصیلی دانش‌آموزان است.

نتیجه دیگر تحقیق حاضر این بود که بین پایستگی تحصیلی دانش‌آموزان با غیبت از مدرسه آنان رابطه منفی معناداری وجود دارد. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق مارتین و مارش (۲۰۰۸) که نشان دادن پایستگی تحصیلی دانش‌آموزان با میزان غیبت آنان از مدرسه رابطه منفی و معنادار دارد و دانش‌آموزانی که دارای پایستگی تحصیلی کمتری هستند به طور معناداری بیشتر از دانش‌آموزان پایسته از لحاظ تحصیلی، از حضور در مدرسه خودداری و مرتکب غیبت می‌شوند، همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت پایستگی تحصیلی دانش‌آموزان و مقاوم بودن آنها در برابر مشکلات و چالش‌های معمول روزمره تحصیلی باعث تقویت حضور منظم آنها در کلاس درس و مدرسه می‌شود. همچنین، پایستگی تحصیلی دانش‌آموزان می‌تواند پیش‌بینی‌کننده میزان غیبت آنها در کلاس درس و مدرسه باشد؛ به این معنی که دانش‌آموزانی که پایستگی تحصیلی پایین دارند بیشتر از دانش‌آموزان با پایستگی تحصیلی بالا، از حضور در کلاس درس و مدرسه خودداری و مرتکب غیبت از مدرسه می‌شوند. لذا با بالا بردن میزان پایستگی تحصیلی در دانش‌آموزان می‌توان میزان غیبت از مدرسه آنها را کاهش داد.

همچنین در این تحقیق رابطه مثبت و معنادار پایستگی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان تأیید شد که با نتایج تحقیقات رحمانی و همکاران (۲۰۲۰) که نشان دادند بین پایستگی تحصیلی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و با تحقیق یون و همکاران (۲۰۱۸) که نشان دادند پایستگی تحصیلی پیش‌بینی‌کننده عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان است، هم‌خوانی دارد. در تبیین این یافته می‌توان بیان کرد که پایستگی تحصیلی دانش‌آموزان عملکرد تحصیلی آنها را پیش‌بینی می‌کند؛ به این معنی که مقاوم بودن دانش‌آموزان در برابر چالش‌های تحصیلی، باعث می‌شود که آنها با غلبه بر این چالش‌ها و مشکلات روزمره زندگی تحصیلی، آرامش بهتری را تجربه کرده، با دغدغه کمتر و انگیزه و علاقه بیشتر، تکالیف درسی خود را با موفقیت انجام دهند. بنابراین، دانش‌آموزانی که بر اثر تسلیم شدن در برابر چالش‌های تحصیلی، از دستیابی به هدف‌های خود اجتناب می‌کنند، ترس از ارزیابی داشته و مشکلات را به‌عنوان عامل تهدیدکننده تلقی و در نتیجه از تلاش برای رسیدن به هدف‌های خود دست برمی‌دارند. در مقابل، کسانی که در زندگی تحصیلی به پایستگی دست یافته‌اند، به دنبال دستیابی به اهداف خود هستند و از یادگیری لذت می‌برند. همچنین، آنها مشکلات را به عنوان چالش می‌پذیرند و در دستیابی به هدف‌های خود پافشاری می‌کنند، که موفقیت در عملکرد تحصیلی را برای آنها به دنبال دارد.

از دیگر نتایج تحقیق حاضر تأیید رابطه منفی و معنادار غیبت از مدرسه با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان بود به این معنی که دانش‌آموزانی که غیبت از مدرسه بیشتری دارند از عملکرد تحصیلی پایین‌تری برخوردار هستند. نتایج با تحقیقات هانیه (۱۳۹۵)، که نشان داد دانش‌آموزان با غیبت بالا عملکرد تحصیلی پایین دارند و دانش‌آموزان با غیبت پایین عملکرد تحصیلی بالاتری دارند و

محمدنژاد، مالکی‌بصر (۱۳۹۵)، که نشان دادند بین غیبت از مدرسه دانش‌آموزان با عملکرد تحصیلی آنان رابطه منفی معناداری وجود دارد و مالکوک و موتلو (۲۰۱۸)، که رابطه منفی غیبت از مدرسه با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان نشان داده است، همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت که غیبت از مدرسه و کلاس درس باعث عملکرد ضعیف تحصیلی دانش‌آموزان می‌شود. دانش‌آموزانی که به مقررات مدرسه و کلاس درس پایبند هستند و به‌طور منظم در کلاس درس و مدرسه حضور دارند، بر مطالب و تکالیف یادگیری تمرکز بیشتر و عملکرد تحصیلی بهتری دارند. در مقابل، دانش‌آموزان کم‌انگیزه برای حضور در مدرسه و کلاس درس مرتکب غیبت از مدرسه می‌شوند، اشتیاق کمتری برای حضور در کلاس و تمرکز بر موضوع‌های یادگیری و درس دارند. آنها در زندگی تحصیلی با مشکلات جدی روبه‌رو شده و آمادگی لازم برای انجام تکالیف و امتحانات پایانی را ندارند. بنابراین، آنها در کسب مطالب درسی ناموفق هستند.

نتایج تحقیق نشان می‌دهد که بین اهمال‌کاری تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان رابطه منفی وجود دارد. هرچند این رابطه از لحاظ آماری معنادار نیست یا به صورت مشروط معنادار است. در این رابطه کابینی مقدم و همکاران (۱۳۹۸)، گراو (۲۰۱۹) و گورشیت و هن (۲۰۱۹)، نشان دادند که بین اهمال‌کاری تحصیلی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان رابطه منفی معناداری وجود دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که دانش‌آموزان اهمال‌کار وقتی تکالیف درسی خود را به تعویق می‌اندازند، برای آماده شدن برای امتحان تعلل می‌کنند و مطالعه خود را به تعویق می‌اندازند، عملکرد تحصیلی آنها تحت تأثیر اهمال‌کاری قرار می‌گیرد و نسبت به دانش‌آموزانی که از سطح اهمال‌کاری پایین‌تری برخوردارند، عملکرد تحصیلی پایین‌تری از خود نشان می‌دهند. به این معنی که اهمال‌کاری تحصیلی دانش‌آموزان عملکرد تحصیلی آنها را پیش‌بینی می‌کند. همچنین، می‌توان گفت هنگامی که دانش‌آموزان در انجام تکالیف درسی و مدرسه اهمال‌کاری می‌کنند، تکالیف را به موقع انجام نمی‌دهند و به روزهای پایانی موکول می‌کنند، در روزهای پایانی حجم بالای تکالیف انباشته شده و مطالب مطالعه نشده، باعث مشکلات جدی برای آنها می‌شود؛ به‌گونه‌ای که هم فشار و استرس زیاد را باید تحمل کنند و هم در مدت زمان کوتاه باقیمانده با حجم زیادی از مطالب و تکالیف روبه‌رو هستند. لذا، هم از لحاظ روانی فشار زیادی را متحمل می‌شوند و هم از لحاظ زمان برای آماده شدن برای امتحان و انجام تکالیف مربوطه، فرصت لازم را در اختیار ندارند. از این‌رو این دانش‌آموزان موفق نبوده و از عملکرد تحصیلی پایین‌تری، نسبت به دیگران، برخوردار هستند.

در بررسی اثرات غیرمستقیم، نتایج نشان داد که بین التزام تحصیلی با غیبت از مدرسه از طریق پایستگی تحصیلی رابطه منفی معناداری وجود دارد و پایستگی به خوبی نقش واسطه‌ای بین التزام تحصیلی دانش‌آموزان و غیبت از مدرسه آنان را ایفا می‌کند. همچنین نقش واسطه‌ای پایستگی تحصیلی بین التزام تحصیلی و اهمال‌کاری تحصیلی تأیید شد. به این معنی که التزام تحصیلی دانش‌آموزان از طریق پایستگی تحصیلی با اهمال‌کاری تحصیلی، غیبت از مدرسه و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان رابطه معناداری دارد. روابط غیرمستقیم جندگانه نشان داد که بین پایستگی تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان از طریق اهمال‌کاری تحصیلی و غیبت از مدرسه دانش‌آموزان رابطه غیرمستقیم چندگانه وجود دارد. که پایستگی تحصیلی، اهمال‌کاری تحصیلی و غیبت از مدرسه، ۰/۴۹ واریانس عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان را تبیین می‌کنند. در این تحقیق نقش میانجی‌گری پایستگی تحصیلی تأیید شد و پایستگی تحصیلی یا کاهش اهمال‌کاری تحصیلی دانش‌آموزان و همچنین کاهش غیبت آنان از مدرسه می‌تواند عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان را ارتقا دهد.

• نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج، نقش پایستگی در زندگی تحصیلی دانش‌آموزان مهم است. چنانچه پایستگی را یک فرایند در نظر بگیریم که بسته به شرایط و زمان مختلف تغییر می‌کند، باید از فرصت‌های زندگی تحصیلی دانش‌آموزان با توجه به پویا بودن و اکتسابی بودن پایستگی برای تغییر یا ارتقا پایستگی تحصیلی دانش‌آموزان استفاده نمود. پایستگی متغیری اکتسابی است و می‌توان آن را در افراد ایجاد کرد یا ارتقا داد. دست‌اندرکاران به مشخص نمودن شاخصه‌های پایستگی تحصیلی و عوامل مؤثر بر آن، برای طراحی سیستم آموزشی و کاهش آسیب‌پذیری دانش‌آموزان که ممکن است در طول زندگی تحصیلی با آن روبرو شوند، نیاز دارند که از این طریق اولیا و معلمان بتوانند با ارتقا این شاخص‌ها به عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان کمک کنند. همچنین، پایستگی تحصیلی عاملی است که می‌تواند توسط معلم کنترل شده و باعث تغییر کیفیت در زندگی تحصیلی دانش‌آموزان گردد. لذا شناسایی عوامل مؤثر بر پایستگی تحصیلی به عوان پیش‌نیاز

پایستگی و تقویت این عوامل می‌تواند با ایجاد پایستگی مناسب باعث کاهش میزان غیبت از مدرسه و اهمال‌کاری تحصیلی دانش‌آموزان شده و از این طریق عملکرد تحصیلی آنان را بهبود بخشد.

• منابع

- اشرف‌زاده، توحید، عیسی‌زادگان، علی و میکائیلی‌منیج، فرزانه (۱۳۹۷). نقش میانجی‌گری مهارت‌های مطالعه در اثر خودکارآمدی تحصیلی، باورهای معرفت‌شناختی و اضطراب تحصیلی بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دوره متوسطه. *مجله دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی*، سال نوزدهم، شماره ۴، صص ۱۱۳-۱۰۳
- آی، غفت، مهدی‌نژاد، ولی و جناآبادی، حسین (۱۴۰۰). اثربخشی طرحواره‌درمانی بر پایستگی تحصیلی و فرسودگی تحصیلی دانشجویان پزشکی. *مجله راهبردهای آموزشی در علوم پزشکی*، دوره ۱۴، شماره ۲، صص ۲۷-۲۰.
- جوکار، بهرام و دلاور پور، محمداقا (۱۳۸۶). رابطه اهمال‌کاری آموزشی با اهداف پیشرفت. *مجله اندیشه‌های نوین تربیتی*، دوره ۳، شماره ۴، صص ۸۰-۶۱.
- حسین‌چاری، مسعود و دهقانی، یوسف (۱۳۸۷). پیش‌بینی میزان اهمال‌کاری تحصیلی بر اساس راهبردهای خودتنظیمی در یادگیری. *مجله پژوهش در نظام‌های آموزشی*، شماره ۴، صص ۷۵-۶۳.
- داتلی بیگی، زهره و اکبری، سمیرا (۱۳۹۸). بررسی و تحلیل پایستگی تحصیلی بر اساس ویژگی‌های باورهای فراشناختی در دانش‌آموزان متوسطه دوم اصفهان. *مجله مطالعات روان‌شناسی و علوم تربیتی*، شماره ۴۳، صص ۱۰۶-۸۷.
- رحیمیان بوگر، اسحاق و روحانی پور، شیدا (۱۳۹۴). اهمال‌کاری تحصیلی در دانشجویان: نقش پیش‌بین عوامل جمعیتی و روان‌شناختی. *دوفصلنامه راهبردهای شناختی در یادگیری*، دوره ۳، شماره ۴، صص ۱۹-۱.
- طولابی، سعید و متولی‌زاده، نرجس (۱۴۰۱). تأثیر آموزش خلاقیت‌نمایشی بر حافظه کاری و درگیری با تکالیف دانش‌آموزان دوره ابتدایی. *مجله روان‌شناسی*، ۹۹، سال بیست و پنجم، شماره ۲، صص ۴۵۷-۴۴۳.
- کابینی‌مقدم، سلیمان، انتصارفومنی، غلامحسین، حجازی، مسعود و اسدزاده، حسن (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش راهبردهای یادگیری خودگردان و آموزش کمک‌خواهی بر پایستگی تحصیلی دانش‌آموزان اهمال‌کار مدارس غیرانتفاعی. *مجله رویکردهای نوین آموزشی*، دوره ۱۴، شماره ۱، صص ۵۲-۳۳.
- محمدنژاد، همت، ملکی بصر، زهره (۱۳۹۵). *مدرسه‌گزینی*. تهران: آذینه گل مهر.
- مطبعی، حورا، حیدری، محمود و صادقی، منصورالسادات (۱۳۹۱). پیش‌بینی اهمال‌کاری تحصیلی بر اساس مؤلفه‌های خودتنظیمی در دانش‌آموزان دبیرستان‌های شهر تهران. *فصلنامه روان‌شناسی تربیتی*، دوره ۲۴، صص ۷۰-۴۹.
- موسوی‌شریف، سمانه‌سادات، نقش، زهرا و قاسم‌زاده، سوگند (۱۴۰۱). رابطه معلم شاگرد و کمک‌طلبی: نقش واسطه‌ای اهداف پیشرفت و انگیزه پیشرفت. *مجله روان‌شناسی*، ۱۰۱، سال بیست و ششم، شماره ۱، صص ۱۱۰-۱۰۰.
- نامیان، سارا و حسین‌چاری، مسعود (۱۳۹۰). تبیین اهمال‌کاری تحصیلی بر اساس باورهای مذهبی و هسته کنترل. *مجله مطالعات روان‌شناسی تربیتی*، دوره ۱۴، صص ۱۲۶-۹۹.
- نیک‌راد، لیلیا، باصری، احمد و بیگدلی، حسین (۱۴۰۱). رابطه بین اهمال‌کاری سازمانی و مؤلفه‌های سرمایه روان‌شناختی در کارکنان: نقش واسطه‌ای تفکر انتقادی. *مجله روان‌شناسی*، ۱۰۲، سال بیست و پنجم، شماره ۲، صص ۱۷۰-۱۶۰.
- همتی، نگین، نوشادی، ناصر و نیکدل، فریبرز (۱۳۹۷). ارائه مدل ساختاری اهداف پیشرفت و انگیزش تحصیلی با مشغولیت ذهنی: میانجیگری هیجان‌های پیشرفت. *مجله مطالعات آموزش و یادگیری*، دوره ۱۰، شماره ۲، صص ۵۵-۳۳.
- یوسفوند، مهدی.، قدم‌پور، عزت‌الله و صادقی، مسعود (۱۳۹۷). نقش پایستگی آموزشی، مکان کنترل و هیجانان تحویلی در پیش‌بینی تاب‌آوری تحصیلی. *مجله تدریس پژوهی*، دوره ۶، شماره ۴، صص ۱۴۴-۱۲۷.
- Amerstorfer, C. M., & Frein von Münster-Kistner, C. (2021). Student perceptions of academic engagement and student-teacher relationships in problem-based learning. *Frontiers in Psychology*, 12, 713057. doi: 10.3389/fpsyg.2021.713057.
- Gao, K., Zhang, R., Xu, T., Zhou, F., & Feng, T. (2021). The effect of conscientiousness on procrastination: The interaction between the self-control and motivation neural pathways. *Human Brain Mapping*, 42, 1829-1844. doi: 10.1002/hbm.25333.
- Gareau, A., Chamandy, M., Kljajic, K., & Gaudreau, P. (2019). The detrimental effect of academic procrastination on subsequent grades: The mediating role of coping over and above past achievement and working memory capacity. *Anxiety Stress Coping*, 32, 141-154. doi: 10.1080/10615806.2018.1543763.
- Goroshit, M., & Hen, M. (2019). Academic procrastination and academic performance: Do learning disabilities matter? *Current Psychology*, 40, 2490-2498. doi: 10.1007/s12144-019-00183-3.
- Malkoç, A., & Mutlu, A. K. (2018). Academic self-efficacy and academic procrastination: Exploring the mediating role of academic motivation in Turkish university students. *Universal Journal of Educational Research*, 6 (10), 287-293.
- Martin, A. J., & Marsh, H. W. (2008). Academic buoyancy: Towards an understanding of students' everyday academic resilience. *Journal of School Psychology*, 46(1), 53-83.
- Nordby, K., Klingsieck, K. B. & Svartdal, F. (2017). Do procrastination-friendly environments make students delay unnecessarily? *Social Psychology of Education: An International Journal*, 20(3), 491-512. doi: 10.1007/s11218-017-9386-x
- Rahmani, A., Askari-poor, T., Aghaei, H., Ghafari, M. E., Mohammadian Mastanabad, M., Jalilvand, M. A., Irvani, H., Kazemi, E., & Darkoush, A. A. (2020). Prediction of the academic buoyancy and academic performance of health students at semnan University

- of Medical Sciences based on their perception of the learning environment. *Journal of Health Research in Community*, 5 (4), 11-22.
- Reeve, J., & Tseng, C. M. (2011). Agency as a fourth aspect of students' engagement during learning activities. *Contemporary Educational Psychology*, 36(4), 257-267.
- Shih, S.-S. (2016). Factors related to Taiwanese adolescents' academic procrastination, time management, and perfectionism. *J. Educate. Res.* 110, 415-424. doi: 10.1080/00220671.2015.1108278.
- Solomon, L. J. & Rothblum, E. D. (1984). academic procrastination: frequency and cognitivebehavioral correlates, *Journal of Counseling Psychology*, 31: 503-509.
- Ursin, P., Järvinen, T., & Pihlaja, P. (2021). The role of academic buoyancy and social support in mediating associations between academic stress and school engagement in Finnish primary school children. *Journal of Educational Research*, 65(4), 661-675.
- Yun, S., Hiver, P., & Al-Hoorie, A. (2018). Academic buoyancy: Exploring learners' everyday resilience in the language classroom. *Studies in Second Language Acquisition*, 40, 805-830. doi: 10.1017/S0272263118000037.
- Zhang, Y. T., Dong, S. Q., Fang, W. J., Chai, X. H., Mei, J. J., & Fan, X. Z. (2018). Self-efficacy for self-regulation and fear of failure as mediators between self-esteem and academic procrastination among undergraduates in health professions. *Advances in Health Sciences Education: Theory and Practice*, 23, 817-830. doi: 10.1007/s10459-018-9832-3.

